

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACŢIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peţit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Dezastru naţional?

O vorbă grea, care poate înspăimânta uşor pe orice bun român, şi care deci ar putea figura cu cinste în fruntea unui articol, merită a-şi face o reclamă chiar în titlu. Dar aici nu-i vorbă nici de reclamă, nici de vorbe, cari să sâmene împuşcăturilor oarbe, ci de un lucru foarte serios, de cea mai mare cucerire culturală, ce poate înregistra „Asociaţiunea” în ultimul timp. Va fi vorba de „Biblioteca populară” a ei, de acele 10 cărţile şi calendar, cari se vor trimite în cursul anului 1912 membrilor ajutători ai „Asociaţiunii”.

În contraserviciul, ce-l face „Asociaţiunea” membrilor săi ajutători, dându-le în schimbul taxei de 2 cor. 10 cărţile, ar putea vedea unul ori altul numai o *momentă*, pentru a înscrie cât mai mulţi membri. Dacă ar fi numai atâta, osteneţele celor ce-au înscris în anul 1911 peste 10.000 de membri, n-ar fi prin nimic răsplătite.

De fapt însă „Biblioteca populară” este cel mai isteţ şi mai iscusit mod de-a împlini o datorie faţă de masele poporului dela sate şi dela oraşe, lipsite de cultura românească. Şi atunci „Asociaţiunea”, care este numai o societate, îngrijeşte nu numai de membri societăţii, ci îngrijeşte de sufletul întregului nostru neam, locuitor în Ungaria. Iată de ce are dreptul să vorbească în chestiunea aceasta ori care român, chiar şi unul, care nu-i membru al „Asociaţiunii”.

A fost un strigăt de bucurie în întreg cuprinsul ţinuturilor româneşti, când s'a aflat, că numărul membrilor ajutători a atins cifra de 10.000. Ştiam cu toţii, *cui* datorim acest rezultat: în rândul preoţilor şi învăţătorilor; acelor preoţi şi învăţători, cari cred, că au îndatoriri şi faţă de alţii nu numai faţă de sine, dar îl datorim şi dragostei de carte, setei de învăţătură, care

caracterizează sufletul ţăranului nostru. Când îl vezi ridicând din noroiul străzii foi rupte din cărţi ori gazete, numai *ca să citească*, atunci nu te mai poţi îndoi nici un moment, că neamul nostru are toate însuşirile, cari sânt de lipsă pentru crearea nu numai a unei culturi originale, ci chiar pentru crearea unei înalte culturi, dela care *alţii* vor trebui să imprumute.

Şi de aceea înţelegem foarte bine, de ce acum, când se vor alcătui listele de membri ajutători pentru anul 1912, se face din nou apel tocmai către preoţi şi învăţători. Intelectualii satelor să-şi facă datoria se zice în „Lucaşul”, al cărui redactor este dl O. Tăslăuanu, secretarul „Asociaţiunii”.

Oare numai intelectualii satelor vor trebui să-şi facă datoria, pentru ca biblioteca populară să fie aceea ce trebuie să fie?

Deunăzi mi s'a plăns un preot: „Domnule, nu mai vreau oamenii să se înscrie membri. Au primit numai 5—6 broşuri, câţiva numai 3; foarte puţini le-au primit pe toate. E greu. Şi nu mai ştim ce să facem.” Se întâmplase într'un comitat dela marginea ţării.

Doună-trei zile după această convorbire mă întâlnesc cu o persoană de absolută încredere, care venia de prin ţinutul Ardealului de mijloc. Aud aceeaşi plângere: „Sânt desperaţi popii şi învăţătorii, că nu mai vreau oamenii să se înscrie membri ajutători. Ei plătesc taxa nu ca să fie membri, ci ca să capete cărţi, şi mai ales calendarul.”

Altădată a trebuit să aud dela nişte membri ordinari, cari sânt în drept să primească gratuit revista „Transilvania”, că nu li se trimite. — „Vi se trimite, dar nu o primiţi,” le-am zis, pentru a slăbi acuza, ce păreau că vreau să o îndrepteze.

După acestea şi atâtea plângeri, oare să n'avem drept să ne punem întrebarea: Este neorându-

ială la administraţia revistei şi bibliotecii Asociaţiunii, ori ce este?

Nu putem controla, mai ales acum nu, după trecerea atâtor luni, dacă poştă e de vină. De aceea trebuie să presupunem, că numărul mare de exemplare (10000) a surprins administraţia „Asociaţiunii” şi că nu a putut organiza în grabă serviciul prompt şi sigur.

Ştim însă că dl O. Tăslăuanu este un model de acurateţă şi că supremul principiu de conduită şi în întreprinderile sale particulare este: punctualitatea. „Lucaşul” revista dl-ului Tăslăuanu, a apărut şi apare şi azi mai regulat decât oricare altă revistă românească. Oare acest talent organizator să nu poată organiza într-un mod de tot mulţumitor şi expediţia cărţilelor din biblioteca populară a „Asociaţiunii”?

S-ar părea că acuzăm fără motiv. Deoarece pentru expediţia *viitoare* a cărţilelor s-au luat dispoziţii nouă. Ei bine, noi am fi putut acuza în decursul anului trecut, şi n-am făcut-o. Spunem acum ulterior, ce-am fi putut spune şi acum a 8-a lună pentru că se cunoaşcă şi la centru mentalitatea ţăranilor noştri, a căror firească concluziune este: el dă taxa de 2 cor pentru cărţi, nu pentru titlu de membru ajutător. Şi dacă şi în anul acesta se vor repeta plângerile continue, pe cari am fost siliţi să le ascultăm fără să fi putut răspunde la ele cu nici o scuză, atunci într'adevăr ne vom găsi în faţa unui dezastru naţional.

Căci avem astăzi în mână mijlocul de-a stăpâni sufletul poporului nostru prin cartea românească şi putem pierde uşor această nepreţuită armă numai din cauza unor neregularităţi la expediţie ori la poştă! A avea deodată zece mii de cetitori între ţărani însemnează a face un salt de 10 ani înainte în dezvoltarea noastră cultrală. A-i pierde după ce i-ai avut, însemnează a rămânea cu 20 de ani în urmă!

De aceea încă odată: Trebuie jertfit totul, de ce este capabil un om de muncă, şi timp şi bani şi sănătate, ca să nu pierdem acele 10000 de suflete, cari ne vor da viitoarea generaţie de intelectuali şi să sperăm, că aceşti intelectuali vor aduce cu sine mai mult entuziasm, mai multă energie şi mai multă asprime, decât suntem în stare să aruncăm noi cei de azi, în balanţa luptelor dintre popoară.

Iar acum cuvântul nostru se adresează către preoţi şi învăţători.

Nu vă bucuraţi, că s'a găsit cineva, care să spună *tare*, ceea ce fiecare din D-voastră bucuroşi aţi fi spus — crezând că vă faceţi datoria semnaland pericolul — ci uitaţi ce-a fost în anul trecut. Credeţi, că va fi altoum de-acum înainte. Fiţi diplomaţi, mai diplomaţi şi ca ţăranii, cari nu se mai încred şi nu vreau să se înscrie membrii. Lămuiriţi-i, că a fost o întreprindere mare, că la început orice lucru merge greu de tot şi că fiecare din noi e dator să sufere o mică pierdere, e dator să ajutoreze comitetul central al „Asociaţiunii” chiar prin pierderea ce-o suferă, pentru că să putem ajunge la un câştig cu atât mai mare, îndatăce vom fi trecut peste greutatea începutului.

Şi iarăş: să nu aşteptăm jertfa de timp şi de muncă numai dela biroul „Asociaţiunii”. Astfel de jertfe suntem îndreptăţiţi a cere acum şi dela comitetele agenturilor dela sate. Unde va fi un conştiinţios preşedinte ori secretar, la adresa căruia va sosi pachetul cu cărţi, acolo încrederea ţăranilor va fi uşor recâştigată, iar pentru a înmulţi numărul membrilor „Asociaţiunii” nu va mai trebui făcută nici o propagandă. O vor face-o micile cărţile, pe cari le va vedea şi le va lua în mână fiecare om din sat!

Agitaţia cercurilor militare veneze. Din Viena ni-se scrie:

În presa de aici şi cu deosebire în ziarul „Reichspost” se continuă atacurile contra Ungariei. La ţintă este luat cu deosebire contele Khuen pentru declaraţia sa recentă făcută în parlamentul ungar, că va propune o rezoluţiune în sensul, că monarhul nu are dreptul de-a reţine sub drapel rezerviştii, dacă aceştia nu e încuviinţată de camera ungară.

Audienţa de azi (Mercuri) a ministrului de războiu Auffenberg şi a şefului statului maior Schemua la Maj. Sa stă în legătură cu declaraţiile lui Khuen. „Reichspost” este informat, că ministrul de războiu şi şeful statului maior au atras atenţiunea monarhului asupra greşelilor consecinţe pe care le-ar putea avea declaraţiunile şi rezoluţiunea precontată de contele Khuen. Ambele personalităţi militare conducătoare au dat a înţelege, că ei vor trebui să-şi dea dimisiunea din posturile lor, dacă nu va avea loc o aplanare pe cale pacifică a acestui incident, de oarece ei consideră că incompatibilă cu concepţia lor despre datorie, admiterea unei asemenea îngrădirii a prerogativelor militare ale Coroanei.

Se crede însă, că nu se va ajunge la o demisiune a şefilor armatei, deoarece contele Khuen va reveni asupra declaraţiilor sale făcute în Camera ungară. — C.

Demonstraţii antimaghiare (?) în România. Ziarelor maghiare li-se depeşează din Bucureşti, că studenţiunea universitară a plănuit o demonstraţiune antimaghiară din privilegiul balului colonial austro-ungare aranjat Mercuri seara în sala teatrului naţional din Bucureşti. Tinerimea a renunţat însă la demonstraţie, după ce comitetul aranjator a abstas dela decorarea sălii cu tricolorul maghiar. De sine înţeles, că soviniştii noştri fac mare târâboiu pe tema aceasta, care, după ei, ar

Cultul şi legenda arborilor.

II.

Priap, cel stăpânul de patimi urmând pe nimfa pădurilor, zeul ei binefăcător o prefăcându în lemn de Iothus.

Această nimfă care s'a lăudat că are părul cel mai frumos, mai frumos ca al lui Venus, a fost prefăcută în arbore de Mirth. De sub scoarţa acestui arbore frumos a răsărit frumosul *Adonis*.

Nimfa arcadiană *Dryope*, rupând o cracă din arborile sfânt al lui Bacus, a fost prefăcută de acesta în copac.

Ceres, zeul agriculturii, a pedepsit pe *Priap*, zeul grădinilor cu toame şi acesta de foame şi-a mâncat mâinile şi picioarele.

La cântecile frumoase ale lui Orfeu, toţi arborii se plecau şi se mişcau şoptindu-şi admiraţia.

Echis, sbuciumat de durere, pe mormântul iubitei sale, îmbrăţişând lemnul uscat, acesta s'a prefăcut în copac verde cu foi şi flori.

În lumea veche a domnit cultul deosebit pentru arbori; însă cu timpul şi odată cu învaziunea popoarelor, cad

şi pier fără milă aceste piramide vie-tuitoare.

Acest cult tot a mai rămas căci şi după era creştină preoţii căutau să lege vieţea lui Cristos, faptele lui de cultul arborilor. Astfel *Arhanghelul Gavril* a vestit Mariei naşterea Mântuitorului în chipul următor: Toţi bărbaţii din seminţia lui David veniseră în biserică cu câte o ramură de măr în mână, şi a aceia era să fie mireasa Maria, căruia li va înmuguri în mână crenguţa.

Iosif a fost fericitul, şi de atunci este pictat pe icoane cu o ramură în mână.

Când Iosif şi cu Maria s'au refugiat în Egipt, pe drum au voit să se odihnească sub un plop. Ploplul le refuză umbra. Sfânta familie plecă mai departe până ce găsi în drum un măr, care le oferă şi umbră şi fructe.

De atunci popul nu face fructe; iar mărul s'a eliberat de blăstăm care îl apăsa prin căderea în păcat a primei perechi de oameni şi tot de atunci mărul este cel mai binecuvântat arbore al omenirii.

Iosif şi Maria, mergând mai departe, — în fuga lor spre Egipt — erau să fie ajunşi de soldaţii lui Irod cari li urmăreau ca să omoare pe Isus; atunci ei în grabă s'au ascuns în scorbura unui smochin; iar un paianjen în grabă şi mai mare a ţesut în gura scorburei,

o pânză, cu care i-a ascuns şi n'au fost găsiţi de oamenii lui Irod.

De atunci paianjenul are o cruce pe spinare şi tot de atunci fructele de smochin sunt aşa de dulci.

Când pe fiul Domnului îl căutau spre a-l duce la moarte, el se ruga sub un plop; însă copacul blăstemat prin freamătul frunzelor sale tremurătoare l'a tradat, şi de atunci tremură vecinic frunza popului la cea mai lină adiere a vântului.

Juda trădătorul de o salcie s'a spânzurat; de aceea arborele acesta e vecinic pocăit.

Jidovii căutând lemn pentru răstignirea lui Cristos, s'au dus la ştejar, ştejarul i-a înfruntat că-i trăzneşte, salcia de asemenea s'a îndoit şi a plecat în toate părţile, bradul i-a înţepat cu acele sale, ploplul blăstemat însă s'a oferit să facă din el crucea ca să răstignească pe Isus. Lemnul de plop n'a fost însă bun şi atunci au făcut o cruce din mărul crescut din sămânţa fructului ce a luat Adam la eşirea lui din rai.

Hoşul ucigaş se pocăeşte amar de crimele ce a făcut, atunci îngerul i se iveşte în vis şi îl sfătuieşte să-şi implante în pământ toiagul cu care omoară pe oameni şi să-l ude cu lacrimi până va inverzi şi rodi mere de aur.

Mulţi ani ucigaşul s'a pocăit, astfel că toiagul a înfrunzit, a înflorit şi a rodit mere de aur, atâtea mere cât oamenii omorâse hoşul. Merele cum se coceau, cădeau la pământ şi din fiecare măr sbura o porumbiţă albă către cer. Odată cu asta se liberă şi ucigaşul de păcatul crimei şi cu cea din urmă porumbiţă zbură şi el la cer ispaşit de păcate.

Lemnul de mesteacăn se plânge şi se tângueşte că el este nesocotit, atunci poetul, din el îşi face o harfă sunătoare, din părul iubitei sale îşi împleteşte coarde şi cântă de-l ascultă şi priveghitorile şi farmecă pe toţi.

Din lemn de liliac îşi face păstorul flueraşul din care cântă doinele duioase.

Înseleptul Budha, după legenda indică, se zice că ar fi făcut minunea de a fi făcut să crească într'o singură noapte un arbore de ştejar, semănat de el.

Dacă noi am moştenit, şi nu noi, ci moşii noştri tezaurul de păduri, asta se datoreşte în parte şi faptului că cei vechi aveau un cult deosebit pentru păduri.

Napoleon cel mare, pentru plăcerea de a nu se tăia un copac de Cipru, schimbă traseul unui drum militar la Sempion.

La Constantinopole, în curtea bi-

sericei S-ta Elena, era un platan uriaş numit copacul *Enicerilor*. Era aşa de gros, încât zece oameni abia îl coprindeau. Sub copacul acela se făceau de-capitările creştinilor. Avea frunzele roşii din cauza sângelui ce uda rădăcinile copacului.

În oraşul *Bamberg*, era un ştejar cu o circumferinţă de 12 şi jum. metri, numit ştejarul lui St. Vendel, după numele sfânt, care sub acest copac propovăduise creştinismul.

În *München* se găseşte ştejarul zis al regelui, care a fost scăpat de a nu fi tăiat, de Maximilian al II în 1846.

Pe *Vulcanul Etna*, se află un arbore de castan, în a cărui scorbură odinioară regina Jona de Aragonia s'a adăpostit cu o ceată de călători.

Călătorii povestesc, că în China este în curtea bisericii din Cae Juen un arbore uriaş, despre care se zice că ar fi fost plantat acum 4000 de ani, de Insuşi marele Jen.

Lângă *Berlin*, afară din oraş este uriaşul teiu cu gogoşe, fama căruia stă în faptul că nu se găseşte un singur berlinez, tânăr, bătrân, care să nu fi călărit pe gogoşele lui.

Ştejarul din mânăstirea Gianicoio, care a văzut mai multe secole, s'a făcut celebru prin faptul că la umbra lui, ce-

pus în vedere. Soldații au jefuit prăvăliile și au incendiat numeroase case. De teama unor vârsări de sânge supuși streini au fost încavartăriți în edificiile ambasadelor statelor streine.

Dela ordinea zilei.

— La situație. — Demonstrația socialistă de Luni. — Agitatoric germani. —

Cu promisiunea privitoare la chemarea sub arme a rezerviștilor de suplire, contele Khuen și-a aprins paie în cap. Să zice, că chiar M. Sa, apoi moștenitorul tronului, ministrul de războiu și guvernul austriac este contra restringerii dreptului maies-tatic privitor la rezerviștii de suplire. S'a scris în ziarul din Viena, că ministrul comun de războiu, ar fi adresat o scriptă în acest sens guvernului ungar, dar știrea aceasta azi să desminte. E cert însă, că în chestia crizei ungare, eri a fost în audiență la M. Sa moștenitorul de tron, stând acolo o jumătate de oră. Totasemenea va fi primit mâine în audiență contele Khuen, care pleacă azi la Viena.

Guvernul lui Khuen se află în strimtoare și acum vrea să se folosească și de dreptul electoral. Cu felul cum vrea să rezolve Khuen acest drept, crede că va câștiga și pe iustiști pentru pace.

Reforma electorală, se vede, că se va rezolvi în cadrele arătate de noi alaltaeri. «Világ» e informat, că proiectul reformei electorale se va baza pe următoarele principii:

Dreptul electoral va fi universal și egal și va fi secret unde 60% a populației știu scrie și ceti.

In Ardealul locuitor de Români, ori vor fi allerate aceste principii, ori se vor niza a susținea supremația Maghiarilor prin împărțirea cercurilor.

Cum vedem, situația nici azi nu e deplin clarificată.

Am amintit eri, că prefectul poliției din Budapesta ar fi interzis conductul și adunarea populară proiectată de partidul socialist. Știrea se adevărește, dar în o formă schimbată. Prefectul poliției a zis în rezoluția ce a dat-o ca răspuns la petiția socialistilor, că nu ia la cunoștință ținerea adunării, iar pentru conduct nu dă concesiune pe străzile designate de conducătorii muncitorimii.

Prefectul și-a motivat răspunsul cu împrejurarea, că piața designată pentru adunare și străzile pentru conduct nu sunt potrivite. El a zis, că dacă s'ar designa alte străde pentru conduct, cererea socialistilor nu va fi respinsă.

Demonstrația însă se va ținea în ori ce caz. Șefii socialiști au apelat la ministrul de interne hotărârea prefectului și speră că va fi cassată. Dar și fără de aceasta atât demonstrația cât și greva vor fi ținute. De aceea pregătirile continuă cu mare zor și se crede,

că demonstrația va fi una din cele mai impozante.

In chestia opreliștei a făcut eri o interpeleție în cameră deputatul Benedek.

In cercul administrativ al Sânt-Gotthardului dela granița austriacă s'a descoperit trădare de patrie. Membrii Bauernbundului sunt agitatorii, cari fac »agitaiții pangermane« între locuitori. Cu deosebire un morar, Wollinger este, care face mari agitaiții. Și în ce stă tradarea? Ne-o spun ziarul maghiar. Inchipuiți-vă, că atât de mult s'au răspândit agitaițiile, încât la ultimele alegeri pentru cameră Nemții au candidat un naționalist contra lui Széll Kálmán!

Protopretorul a îndrumat pe gardari, să urmărească pe agitatori. Ridicol — nu e așa?

Polipul „național“:

Mangra—Șiegescu—Brote—Vlaicu

Reținem azi câteva date și comentarii din ziare:

«Brassói Lapok» de eri scrie sub titlul «Mangra Vazul propagă pacea în Brașov și Oradia mare», că lui Mangra i-a succes să-și câștige pentru scopurile sale de împăcare foaia «Deșteptarea» din Brașov, iar în Oradia se nizește a înființa o mare foaie politică românească «patriotică». Intru-o convorbire avută cu un ziarist maghiar Mangra i-a declarat, că scopul ziarelor sale va fi între altele să arate poporului român, că naționalitățile din Ungaria nu sunt persecutate.

Ajunge.

„Libertatea“ vorbind despre folie mangriste din Brașov și Oradia scrie între altele:

«Lucefieri» negri ai foii vor fi: doi popi: Mangra neunitul și Șiegescu, unitul, apoi scâpătatul cu sufletul și cu materia Eugen Brote, care azi își arată copitele renegate scriind în foaia lui Arseniu Vlaicu (!!) directorul școlilor comerciale române din Brașov (!), care, spre cea mai mare uimire a noastră a tuturor, din acel loc de onoare ce-l are dela biserică și nația românească, și în care post și-a făcut avere dela Români, — lăcomeste și el la nevrednicie și murdarele coji ce le aruncă guvernul căpăilor sei politici, și s'a pus soț cu lăpădatul Brote în a scoate o foaie cu scop de a strica sufletele românești ce ar ceti-o!

«Mangra — Șiegescu — Brote și Vlaicu, iacă numele polipului național ce vrea să-și ridice capul de strigoi, în politica românească.

»Să-i știți de ce vreme, buni Români, cine ni sunt, ca atunci când s'ar apropia de casele voastre cu păcătosul făt al sufletelor lor stricate, să știți cum să le dați cu piciorul ca la niște trimiști ai diavolului!»

Sub titlul „Încă o broască“ „Românul“, după ce face istoricul „Deșteptării“, îi dedică d-lui Arseniu Vlaicu următoarele rânduri:

«Și acest om (Vlaicu) murturisind pe față o politică contra politicii poporului românesc din țara noastră are

curajul să stea în fața elevilor, cari încă vor fi având gândurile lor și deile lor și cari nu pot fi ideile d-lui Vlaicu.

«Și are curajul să stea între membrii sinodului arhidiecezan și între membrii congresului național bisericesc, titluri, pe cari nu d. Vlaicu și le-a câștigat, ci i le-a dat P. S. Sa mitropolitul. In orice caz numai autoritatea unei înalte persoane, cum este P. S. Sa mitropolitul Mețianu, poate să mențină pe d. A. Vlaicu în caraghioasa situație, în care se găsește.

«Aceasta ar însemna însă, că avem și noi două stațiuni de telefon fără sârmă: la Oradea și la Sibiu.

«Ori, pentru a nu putea face concluzia aceasta, I. P. S. Sa ar trebui să retragă sprîjinul, pe care i-l dă d-lui Vlaicu, căci prin el i-l dă și d-lui E. Brote și prin aceasta și călugărului dela Oradea, cel cu pînă de broaște! Căci doar și I. P. S. Sa cunoaște fabulele lui Lafontaine».

Reuniunea de cântări în Săcele.

— 1 Martie c.

Mai eri, alaltaeri, «un om din provincie» și-a exprimat cu drept cuvânt dorința în splendidul său articol asupra «Seratei» și «Concertului» din Brașov, ca «să se scrie mai mult despre cele ce se petrec», ceea ce mă îndeamnă și pe mine să scriu despre două întreprinderi mai importante dela noi, din Săcele, una mai veche și alta nouă de tot.

O fac aceasta, nu ca să laud pe nime, nici să scot la iveală nescăi merite, ci, în credința, că ce e bun și folositor din aceste întreprinderi să poată servi de exemplu și altora pe de o parte, iar pe de alta, să facem cunoscut fraților mai îndepărtați rostul ce-l avem și noi cei din acest colț de țară, între grelele năcazuri ce ne apasă...

Să începem cu cea veche: Învățătorii noștri din aceste 4 sate se întrunesc încă de prin anul 1870 în conferențe didactice lunare. Mai târziu prin anul 1895 se ivește între învățătorii din generația mai tânără ideea ca pe lângă conferențele lunare în scopul cultivării lor proprii, — să aranjeze producțiuni teatrale-muzicale din când în când, având ca scop: consolidarea socială și culturală a românilor d-alc, contribuind astfel după modestele lor puteri la conservarea și cultivarea avutului nostru etnic... în aceste părți espuse...

Venitul material al acestor producțiuni, are menirea de a veni întru-ajutor văduvelor învățătorilor, apoi pentru sporirea bibliotecii, întemeierea de fericiți colegi înaintași: Dorca, Dogariu, Bărsan etc.

Biblioteca învățătorilor din Săcele, 4 sate, Satulung, Cernatu, Turchos și Bacifalu prin o continuă sporire se compune azi din: 585 opuri, în 493 tomuri și 360 broșuri.

Cu venitul material al acestor producțiuni conferența învățătorilor a făcut o excursiune științifică în 1906, a împărțit elevilor săraci de la aceste școlae 100 cor., la două văduve 200 cor., Prea Veneratului Conzistoriu pentru «fondul cultural» 208 cor. 70 bani, la ce Excelenția Sa Mitropolitul nostru ne-a scris între altele:

«...Recunoaștem meritul, că D-Voastră sunteți cei dintâi dintre în-

vățătorii noștri, cari ați inițiat asemenea petreceri în favorul năruțului fond, dorind ca fapta D-Voastră să servească și altora de exemplu.» Azi, fondul propriu al învățătorilor e cam 500 cor.

Aceste producțiuni teatrale-muzicale se continuă cu stăruință, având însă în vedere mai mult venitul moral al lor; se continuă cu toate că 2 dintre învățătorii din aceste comune cam de vre-o 4 ani „nu se dimit“ să ia parte nici la conferențele lunare și nici la producțiuni.

Am scris acest lucru ce se petrece la noi mai ales, că această organizație ai cărei șefi sunt inima și sufletul nostru pentru neam, lege și patrie ar putea progresa mult în viitorul având fericierea, ca din când în când să-l aibă în mijloc pe prețitul nostru artist Bănuț, la producțiunile ei. — Și-am mai scris acest lucru, fiind că un neorientat tot în prețita „Gazetă“ a scris anul trecut neadevăruri la adresa învățătorilor.

Dați-mi voe, să scriu acum despre întreprinderea nouă a vrednicului preot Octavian Simtion din Cernatu, care de când e între noi n'a lipsit dela o singură conferență învățătorescă, probând dragostea sa pentru învățătorii și fiindu-le acela de multe-ori folositor cu statul și înțelepciunea sa.

Părintele Simtion, dirigentul corului „moților“ la expoziția din 1906 e cunoscut publicului în arta muzicii.

Acest valoros preot a știut să întrunească Duminecă în 12/25 Febr. la școala română din Cernatu multă lume d-n Săcele (4 sate), și a înființat «Reuniunea de cântări din Săcele».

Îți era mai mare dragul să-i vezi intruniți la un loc: bogăți și săraci... doamni, țărani, negustori, dame și domnișoare, cari până eri se mai uitau și peste umăr unii la alții, ear azi, părintele Simtion, — îi grupează la un loc, ca locmai prin deosebirea rangurilor și-a funcțiunilor lor, să dea: Armonia.

Vasilie Ivan inv. dir.

Din Săliște.

— Adunarea băncii »Poporul.« — Proiectul de salarizare. — Abzicerea directorului.

— 29 Februarie c.

In 25 Februarie a. crt. și-a ținut »Poporul« institut de credit și casă de schimb în Săliște adunarea generală ordinară cu următorul program 1. Constituirea adunării, constatarea acțiunilor prezente și acțiunilor reprezentate și a voturilor. 2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere. 3. Prezentarea bilanțului pro 1911 și darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghiere. 4. Statorirea salarizării funcționarilor. 5. Alegerea alor 3 membrii în direcțiune. 6. Fixarea marcelor de prezență pro. 1912.

Până la punctul 4 a decurs aprobarea în cea mai mare liniște din partea acționarilor. Urmând pct. 4, cu proiectul de salarizare, acționarii nu au voit să-l primească, nu din punct de vedere, că doar funcționarilor nu ar merita un salariu corăspunzător — mai ales în timpul de față — ci din cauza, apreiind serviciile contabilului, căruia i-a și votat adunarea generală un salariu fix de 2000. coroane, însă fiind proiectul de salarizare compus unilateral și de directorul executiv (Dumitru Banciu, farmacist în retragere) și mai ales în favorul dănsului adun. gen. nu a voit să voteze și pentru dănsul urcarea salariului dela K. 1300. — la K. 2100. — pe motivul, că directorul executiv e totodată și pre-

ședintele, competându pentru ședințele direcțiunii și marce de prezență. In fine acționarii au ținut de datorință să reamintescă promisiunile făcute odinioară în preajma inactivării institutului, promițând solemn dl director executiv împreună cu soțul dănsului dl Dr. Nicolae Petra — fiind ambii inițiatorii institutului — că vor fi conduși numai de interese curate obștești și nu vor reflecta nici când la salare, remunerățiunii, prin cari să îngreuneze progresul institutului și vor stăruia în scurt timp să realizeze dorințele obștei, pe cari cassa de păstrare nu le-a putut împlini în decurs de 25 ani.

D-l director execut. văzându-și prin opoziția aceasta interesul zădărnicit, a cochetat cu tovarășii de luptă d-l Dr. Petra, care imediat a făcut propunerea pentru votare nominală, sperând, că prin purcederea asta, să vor sfi țărani și vor vota pentru proiectul de salarizare. Acționarii văzând însă forțarea nenaturală a d-lui direct. sau revoltat și au votat cu unanimitate contra proiectului. D-l direct. execut. văzându-și venitul lateral zădărnicit ca răzburare și-a dat dimisia împreună cu nedesapărțibilul soț Dr. N. Petra și cu d-l Ioan Bărsan. Adun. gen. nu a putut primi dimisiunea în mod verbal, ia îndrumat pe respectivii să își dezabzicerea direcțiunii în scris și apoi să va convoca o adunare gen. extraordinară care numai atunci va putea lua la cunoștință dimisiunea respectivilor.

Te întreb d-le direct. execut. și d-le juriconsult Petra gândituați acum sunt 4 ani, că veți mai ajunge în anul curent la așa o emancipațiune nenorocoasă? In zădar a stăruit vrednicul și onorabilul nostru primpretor d-l Petru Drăgăts în chip și fel prin toate modalitățile posibile omeneste, să Vă abată dela cărările greșite și să vă îndrepteze spre razele curate, ca să nu duceți poporul spre desbinare.

D-voastră ați stat, ca zidul în jurul capitalei chineze. Dacă nu ați fi izniztat pe lângă popor cu vorbe dulci și ademenitoare, atunci nu s'ar fi înființat a doua bancă în comuna noastră și cu ocaziunea emisiunii noului de acțiun putea ajunge Cassa de păstrare la un capital social de 1/2 milion coroane, spre fala tuturor săliștenilor și a cercului Săliște.

Acuma puteți medita din nou asupra unei noi întreprinderi, mai rentabilă pentru interesul obștesc.

Un Săliștean.

ȘTIRI.

— 18 Februarie 1912.

Pentru fondul ziaristilor. D-nul Ioan Vătășanu, director de școlae elem. l. p. a dăruit pentru fondul ziaristilor Dr. Mihai suma de 10 cor. Banii i-am trimis la banca «Ardeleana» în Orăștie.

Adresăm d-lui Vătășanu mulțumitele noastre.

„Die Frau in Haus und Beruf.“ Ziarele din Berlin publică amănunțite dări de seamă asupra secțiunei românești dela Expozițiunea de artă „Die Frau in Haus und Beruf“ din grădina zoologică. Toată lumea e plină de admirațiune pentru broderiile și celelalte lucrări de artă, expuse de M. S. Regina, A. S. R. Principesa Maria și Doamnele din înalta societate bucureșteană. Pe lângă superioritatea lucrărilor expuse în secțiunea românească, ziarele pun în evidență importanța misiunii sociale a M. S. Reginei și A. S. R. Principesei Maria.

Numărul emigranților din comitatul Arad e surprinzător. Pană în 1 Febr. a anului trecut în acest comitat s-au liberat 200 de pașapoarte; în intervalul corăspunzător al acestui an, numărul emigrațiilor se urcă la patru sute cincîzeci. Partea cea mai mare a pașapoartelor este pentru America și România. — O nouă dovadă a stărilor insuportabile din Hungaria felix.

Din Gherla. Cei cu musca pe căciula din Gherla — cu subscrierea »Mai mulți teologi« — au strecurat în »Unirea« din Blaj următoarele două întrebări la adresa noastră:

1. Cunoaște redacția „Gazetei“, valoarea morală și națională a băiatului, ce i-a trimis atacurile și a clicei, ce stă la spatele lui? 2. Crede redacția „Gazetei“ că e compatibil cu cinstea unui ziar național, să dea loc în coloanele sale unor atacuri atât de vehemente la adresa d-lor numiți mai sus și pe cari noi îi cunoaștem mai cu adevărat, pentru greșeli, cari făcute de persoane cu mult mai expuse politicește, nici nu sunt înregistrate în ziar?

Răspunsul nostru este:

apa și se apropia de cei care-l strigau și-l îndemneau mănosi. El rădea nepăsător și disprețuitor și parc' aveacheș să joace; inceptu a chiu și a răconi o frântură de cântec. Și roind de apă ceilalți ieșeau la celălalt mal al vadului, când el, încă în sforul apei, deodată se cumpăni și căzu, răscundindu-se, în valuri. Apa-l trecu scurt pe de-asupra; pălăria singură porni la vale cumpănindu-se după tremurul și lălmăderiile undelor.

Eu slobozii un țipet scurt:

«Se 'nneacă!»

La spatele meu flăcăii râdeau; apoi rămăseră tăcuți; cel căzut nu se mai ridica la fața apei. Și Țiganii, supt malul nostru, dintr'odată înălțară la cer un răget prelung de glasuri felurite, o larmă disperată și furioasă. Incepură a se zbuciuma și a se împinge unul pe altul, dar nimeni nu îndrăznea să intre în apă. Țiganca cea măruntă zvărli de-asupra tuturor un răget de fără ucisă; zmulgându-și părul, cu broboada căzută pe ceafă, alerga în lungul malului; întindea mâinile după pălărie și chema bocind:

«Darac! Darac! nu te duce, Darac! Eși la mal, dragă Darac!» Se opri o clipă și se întoarse spre tovarășii. Zbuciumându-se, îndrepta asupra lor, blestemându, mâinile cu degetele încovoiate ca niște cângi; apoi cu obrazul

lucind de lacrimi, se îndreptă spre noi, lălmăzind ochii și mănile rugătoare:

«Nu-l lăsați, oameni buni, că se 'nneacă! Săriți, scăpați-l! Vai de mine, creștinilor, mi se 'nneacă bărbatul!» Și se întorcea, încovoiată, cu gâtul întins înainte, arătându-ne cu amândouă mâinile pălăria care trecea la vale.

Un flăcău îi grăi de sus:

«Acolo nu-i Darac; aceea-i numai pălăria lui!»

Dar Țiganca se bătea cu pumnii peste frunte și 'ntindea minile spre pălărie, alergând încolo și înapoi pe mal.

Bădița Neculai și tovarășii lui își dădură repede drumul de sus, lăpădară de pe ei îmbrăcămintea, se năpustiră printre Țigani și intrară în apă. Incepură a căuta prin vad, apoi se lăsaseră la vale înnotând, cufundându-se și cercând adâncul. Capetele lor răsăreau din valuri ici, colo, găiind și scuipând apă, pe când Țiganii se frământau, se lăbulzeau și făceau larmă fără nici un spor, la țarm.

Pălăria se oprise mai la vale, sub crengile unei sălcii plecate pe apă. In dreptul ei se oprise și Țiganca bocindu-se. După lungă cercetare, flăcăii eșiră tăcuți din valuri, își căutară străzile și suiră iar malul.

In vreme ce se petreceau toate acestea, la sfîșit se stănsese soarele în nouri. Munți negri se înălțau cu grabire în cerul albastru, ca în minunile unui vis, ș'un sunet de vânt porni pe coastele păduroase. Ierburile din fânături începură a juca unduind, parcă rândurile de călăreți nevăzuți treceau galopând la vale. Ș'un fum porni, ca din niște negre volburi, din miază-noapte; lumina se împuțina repede; venea seara grăbită, și împrejurimile parcă se pitulau și se micșorau, ca într'o înflorare de teamă.

Tovarășii mei își strânseră pripit unelele; vroiau să 'nhame caii la căruță; dar nu mai era când, ploaia venea năvalnică în vârtejuri despletite; se 'ntuneca tot mai tare, și bădița Neculai mă trase la adăpost în coliba de iarbă, pe când Țiganii, în șirag unul după altul, încovoiați, cu secerile pe umere, urcau malul ș'o apucau la fugă, mistuindu-se în umbra vântului. Și pe sus de-odată iar porniră țipete prelungi ca vibrări de aramă și făisări în vântul crescut paserile puhoaelor. Un fulger ca o sârmă ruptă tresări în întunecimea nourilor și tunetul trăsni rupând văzduhul. In urma lui rămase pe codri, departe încă, răpăitul de ploae care venea grabnic spre noi.

Imi era frică, începam a scânci, și bădița Neculai mă învăța să-mi fac

cruce și mă mângăia; dar tulburările din juru-mi fuseseră multe și fuți, și pentru prima oară auzeam glasul grăzav al vijeliei. Cu toate acestea ceva mă pătrundea mai fioros, mai chinător: un glas subțire, tremurător, desădădit, care, din întuneric, sfredelea ca un flor de foc vântul, zgometele ploii și larma apelor; era țipătul înfricoșat al țigăncușei lui Darac, care sta cu ochii negri ațintiți și cu mâinile întinse spre pălăria mistuită în negura râului. N'aveam liniște, îl auzeam necontenit. Il auzeam și tovarășii mei, căci li vedeam stând cu urechea ațintită.

Bădița Neculai eși într'un târziu din colibă; dar se întoarse tot singur, după puțină vreme.

«Nu vrea să vie», zise el cu glas încet și trist către tovarășii lui. Mă mângăie după acela pe cap cu mâna-i aspră și umedă de ploaie: «Dormi, Dumitrel, închide ochii și vără-te bine în fân».

Dar eu stam cu ochii deschiși și priveam spre tovarășii mei, cari stăteau și ei necălinți cu ochii mari în umbră; și ascultam ploaia, vântul și buburile văzduhului, și, între toate, țipătul acela nelăcutat, ascuțit și supraomnesc. Nici azi nu l-am uitat.

«V—r».

Noi nu avem de corespondent în Gherla un băiat, ci avem în Gherla și jur mai mulți corespondenți, bărbați maturi și vrednici de toată credință.

Ținem compatibil cu cinstea unui ziar național să se scoată la iveală oamenii cu doi bani în trei pungici, cari de o parte se dau de Români, dar de altă fraternizează cu streinii și le sprijină instituțiile, (Társalkodó kör), fie în Gherla, fie alt undeva.

Exhumarea lui Napoleon I. Revista engleză »Century Magazine« publică — pe baza însemnărilor căpit. Alexandru, care în 1840 fusese martor ocular al exhumării rămășițelor pământestei ale lui Napoleon, la S ta Elena — unele notițe istorice, interesante, până acum necunoscute. În 15 Oct. 1840 pe la miezul nopții s-au prezentat la mormântul lui Napoleon mai multe persoane, din echipajul fregatei franceze »La belle poule«, pentru ca să desgroape și să transporte cadavrul eroului în Franța. Pe la jumătate la unu s-au apucat de demolarea cripei, și acest lucru nu tocmal ușor, a durat până în ziua următoare la 10 oare, când au dat de piatra sepulcrală, care acoperea sicriul. După ce un medic de vapor francez, a stropit părțile cripei cu chlor, au ridicat și piatra, lăsând astfel să se vadă sicriul. În acest moment, un preot de pe fregată a pășit în fața cripei și stropind de trei ori sicriul cu apă, în semnul crucii, toți cei prezenți au înțonat cântarea: »De profundis«. În decursul cântării un deputat francez s-a scoborât în criptă și cercetând sicriul a constatat, că afară de un colț unde era puțin vătămat, — e întreg și neatins. Sicriul a fost apoi scos și așezat sub un cort din marginea mormântului. Pe la 11 oare, sosind conștient din partea guvernului englez, pentru deschiderea sicriului, s'a desfășurat capatul primului sicriu de lemn, în care era așezat al doilea sicriu de plumb, iar în acesta un alt sicriu de lemn, care cuprindea osămintele lui Bonaparte. Înălțurând golgiurile albe, apărură în fața lor fața de culoare galbenă a marelui erou. Cei douăzeci de ani trecuți dela înmormântare îl schimbă foarte puțin, așa că era ușor de recunoscut. Mănie, uniformă, în care fusese îngropat și celelalte obiecte erau bine conservate, numai pălăria începea a se descompune. Conform conștientului guvernului francez sicriul numai 2 minute a rămas deschis. Sicriele au fost apoi din nou închise și așezate într'un al patrulea sicriu pompos adus din Franța, fiind astfel transportat în țara pe care atât de mult o dorise Napoleon în timpul exilului.

Bandiții automobiliști. Poliției din Paris i-a succed să prindă pe temuții anarhiști Debolle și Deboco, cari după diferite semne par a fi ucigașii poliștilui Garmier, pe care îl împușcaseră — după cum am amintit eri — dincauză că acesta voia să le facă un proces verbal. Automobilul îl furaseră din curtea unui proprietar de fabrică Proprietarul și-a recunoscut automobilul Până acum hoții neașă totți.

Din despărțământul Teaca al »Asociațiunii« primim spre publicare seria prelegerilor populare ce să vor ținea pe teritoriul acestui despărțământ în semestrul I. (prim) al anului 1912. În 14 Aprilie la 12 oare a. m. în comuna Pantic vor prelege: I. Hossu despre Sădirea viei. S. Chibulcutean: Folosul timpului, S. Pinteaa: Cultura pământului; în comuna Iada Dr. E. Bran: Importanța meseriilor la români, O. Savu: Insemnătatea culturale și foloasele ei, E. Birtolon: Insoțirile.

În 21 Aprilie la 11 oare a. m. în comuna Buduslău Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcoholism, Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 2 oare p. m. în comuna Bratfalău Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcohol, Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 12 oare a. m. în comuna Săptariu, L. Voda: Creșterea vitelor; la 12 oare a. m. în comuna Sântu I. Pop: Păcatele luxului și urmările rele, I. Dredetian: Luxul, P. Gora Lucrarea pământului.

În 28 Aprilie la 12 oare a. m. în comuna Ocnița S. Chibulcutean: Folosul timpului, V. Turcu: Legea comunală, P. Radu: Stupărțitul; la 12 oare p. m. în comuna Săplac E. Birtolon: Insoțirile, O. Savu: Insemnătatea culturale și foloasele ei, I. Dredetian: Luxul; În 5 Maiu la 12 oare a. m. în comuna Chibulcut I. Hossu: Sădirea viei, P. Radu: Stupărțitul, V. Turcu: Legea comunală; la 12 oare a. m. în comuna Ufalău I. Dredetian: Luxul, I. Pop: Păcatele luxului și urmările rele, I. Câmpian: Economia;

În 12 Maiu la 11 oare a. m. în comuna Lumferd Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcoholism, Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 2 oare p. m. în comuna Fiscut Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcoholism, Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 12 oare p. m.

În comuna Filipș S. Chibulcutean: Folosul timpului, I. Dredetian: Luxul, P. Gora: Lucrarea pământului;

În 2 Iunie la 11 oare a. m. în comuna Silvaș Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcoholism; Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 2 oare p. m. în comuna Ormeniș Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcoholism, Dr. I. Vescan: Datiniile rele; la 2 oare p. m. în comuna Comlod I. Hossu: Sădirea viei, S. Pinteaa: Cultivarea pământului, S. Chibulcutean: Folosul timpului;

În 9 Iunie la 12 oare a. m. în comuna Cosma I. Hossu: Sădirea viei, I. Pop: Păcatele luxului și urmările rele I. Dredetian: Luxul în popor; la 2 oare p. m. în comuna Sângiorgiu Dr. E. Bran: Asociațiunea, N. S. Aron: Alcohol, Dr. I. Vescan: Datiniile rele;

În 16 Iunie la 12 oare p. m. în comuna Archiud S. Pinteaa: Cultivarea pământului, O. Savu: Insemnătatea culturale și foloasele ei, S. Chibulcutean: Folosul timpului;

În 30 Iunie la 12 oare p. m. în comuna Stupini S. Chibulcutean: Folosul timpului, S. Pinteaa: Cultivarea pământului, I. Pop: Luxul;

Din ședința comitetului despărțământului »Teaca« al Asociațiunii ținută la 24 Faur 1912 în Teaca. — Dr. Eugen Bran, director. desp. Nicolae S. Aron, secretarul desp.

Scade numărul măgarilor. Statistica oficială constată că în Ungaria scade numărul măgarilor.

O foaie ungurească face următoarele reflexii: Aceasta e o glumă din partea statisticeii, o glumă după carneval, ceea ce se dovedește prin următoarea declarație: »Nu e chemată statistica a ținea în evidență numărul măgarilor. Noi trebuie să știm mai bine cum stăm cu măgarii. Poftiți a Vă adresa cu toată încrederea la noi; în cazuri de dubietate dă întotdeauna răspuns punctual Academia maghiară de științe.

Cu ocazia bombardării orașului arab Mocca, ghiulelele italiene au dărâmat o casă arabă foarte veche din acest oraș. În dărâmturile casei a fost aflată o mare comoară: mai mulți bani vechi, abesinieni, smaragde și alte pietrii scumpe de o foarte mare valoare și mai multe rude de aur provăzute cu niște inscripții hebraice vechi.

Secretul unei loje. Din Triest se telegrafiază, că într'o lojă a teatrului comunal din loc, a fost aflat alaltieri dimineața majorul conte Henric Sizzo-Noris, care în seara precedentă, luând parte la o reprezentație, amățise. Mai bine de 20 oare numitul zăcuie în nesimțire, fără a fi fost observat de cineva. Fiind transportat la locuință, medicii au declarat, că starea contelui e îngrijitoare.

Scandal într'un club de aristocrați. Din Nizza se anunță, că în întreaga Riviera este obiectul unei vii discuții scandalul care a avut loc zilele aceste între doi aristocrați francezi în clubul Country. Marchizul Montezello se luase la hartă cu contele Saint-Marc. Sfârșitul scandalului a fost că marchizul lovitul pe contele cu un baston, a atins din geșară și pe o damă din apropierea lor. La vaoete acesteia scandalul luă proporții mai mari. Toate damele se năspuțiră asupra marchizului scuipându-l și trăgându-i o păruială scravană.

Exploratorul Jean Charcot oprit la granița Austro-Rusă. D. Jean Charcot exploratorul francez dela polul sud, care a ținut zilele trecute conferința la Petersburg și Moscova, în drumul său spre casa, a fost oprit Miercuri la granița austro-rusă dinpreună cu soția sa. Ministrul de externe francez Poincaré a însărcinat telegrafic pe ambasadorul francez la Petersburg să intervie în favoarea lui Charcot. Tot asemenea și ambasada rusă din Paris a atras atențiunea guvernului rus asupra incidentului neplăcut al exploratorului francez. În urma acestor intervenții, Charcot împreună cu soția sa și-a putut continua drumul. Cauza pentru care au fost deținuți însă nici până acumă nu se știe.

Greva minerilor englezi. Până eri la pranz mai mult de un milion de mineri s-au alăturat la grevă, așa, că din cauza lipsei de cărbuni, mai multe fabrici au fost silite să sisteze lucrul. Circulația trenurilor s-a redus pe toate liniile, pentru că rezerva de cărbuni să ajungă pe timp mai mult.

Știri mărunte. Eri dimineață în fabrica de cartușe din Delbrück s-a produs o explozie. Două femei au fost omărate și una grav rănită. — În Schweinfurt (Germania) au fost prinși de cătră jandarmi, 15 membri ai bandei de țigani, cari cu tălbă-

riile lor, imprăștiaseră groază în întreg ținutul.

— Prin mai multe părți ale Siberiei băntue viscole grozave, cărora le-au căzut victimă până acum peste 100 persoane.

— Lângă Timișoara, surpându-se o mare cantitate de pământ, a îngropat pe 3 persoane, cari lucrau în fundul unei văi. Mai târziu înălțurându-se pământul, cei trei nenorociți au fost aflați: 2 morți, unul în agonie.

Tragerea obligațiilor de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară ungară, din 26 Februarie a. c. După cum suntem avizați din partea institutului »Ustredna Banca Ucastinny Spolok« din Budapesta, V. Sas-u 24 au fost următoarele obligațiuni sortate cu câștiguri mai însemnate:

Seria 1.457 n-rul 85 și litera A și B, cu un câștig principal în sumă de: 75.000 cor.; seria 1070 n-rul 58 și litera A și B, cu un câștig de 3.000 cor.; seria 1122 n-rul 89 și litera A și B; seria 1652 n-rul 12 și litera A și B, și seria 2035 n-rul 86 și litera A și B, cu câte un câștig în sumă de 1.500 cor. Lozuri se pot cumpăra în tot momentul la Ustredna Banca Ucastinny Spolok, Budapesta V. Sas-u. 24.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

La cartea de aur. D-l Dumitru Iarca, fost notar și lav. diriginte în Turcheș-Brașov a dat la masa studenților români din Brașov suma de 20 cor. și adică 15 cor. în memoria răposatului său tată Dumitru Iarca (alias Trică Mănic) și 5 cor. în memoria nevastei sale Stănică N. Bancu. Faptele bune se laudă de sine.

Mulțămită publică.

Pentru ajutorarea unui student sărac și grav bolnav dela școalele noastre, două dame române din Brașov, au colectat suma frumoasă de K 170. — Bani s'au depus la direcțiunea școl. Primească toți generoșii donatori, precum și damele colectante cele mai călduroase mulțămite.

Au contribuit: M. Gr. Popescu, Elena Sabadeanu, Erosina Dr. Jenei, Dr. Emil Dan, Z. Damian, câte 5 cor. Mircea Cioran, Zănescu, câte 4 cor. Tini Dr. Mănoiu, R. Bărsan, câte 10 cor. G. Moldovan, M. Străvoiu Agnea Dușoiu, Ioan Brenciu, Ioan N. Bidu, T. H. Spudercă, câte 3 cor.

Gheorghe Pascu, Elena Voina, G. Baboie, D. Marcea, Elisabeta Popp, Eugeniu Precup, Vasile Muntean, Maria Pascu, Maria Maxim, Emilia Aron, Reveica Găltan, M. Roncea, Irina Theodor, Erosina I. Avrigean, Minița Coliban, M. Stinghe, V. Frateș, Erosina Leucă, Theodora Literat, M. I. Oncioiu, Victoria Mereș, M. Muntean, Lucea, Bobancu, R. Ardelean, N. N., C. Pușcariu, M. Popea, G. Navrea, V. Vlaicu, R. N. Oancea, Teodor Ciurcu, câte 2 cor.

Ioan Pricu, C. Mușlea, E. Sfetea, Reveica Zărnovean, Ioan Bădițoi, Făbián István, Gheorghe Bădițoi, Maria Băncilă, Elisaveta A. Gămulea, Elena Preșmeran, Rebi Chicomban, Elena Oancea, Constantin Orghidan, Paraschiva Bărbier, Romulus Dogariu, P. Govna, D. Necea, Elena Răscovean, P. I. Lupan, Ioan Preșmeran, I. Murăroiu, N. Furnică, P. Haler, Lucretia Lupan, U. Florian, Florea Pernea, H. P. P., D. C. N. N. Stinghe, S. P., câte 1 cor.

Nicolae Moise, Maria Spudercă, Sora Frigător, Maria Popescu, N. N., M. Navrea, N. N., câte 40 fil. Paraschiva N. Roncea, P. Bucă, câte 60 fil.

Total: cor. 170. fil. — Direcțiunea școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Apollo-Bioscop. Sâmbătă și Duminecă în 2 și 3 Martie: Intâmplări noi din Tripolis (actualitate). La malul mării (colorat după natură). Automobilul d-lui Lemke (humoristic). Chauffeurul (humoristic). Izabella de Aragonia (dramă, fotografie extraordinară, filmul lung 500 metri). Domnișoara de probă, dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 metri).

În pregătire: Invierea sau tragedia vieții unei dame (mare dramă socială în 3 acte, filmul lung 1500 metri). Număr afară din program: Drumul de suferințe al unei mame (dramă din viața aristocrată în 3 acte, filmul lung 1500 metri). Luni nu e reprezentație. Marți și Miercuri program nou.

În elit-proiectograf se va reprezenta Duminecă și Luni următorul program: Cei doi trandafiri (dramă). Vizitatorul (dramă). Cei trei prieteni (comic). Rosalia ca detectiv (comic). Prânzul poștit (comic). Manevrele în Ungaria (după natură). Costumul în cursul vremilor (colorat). Frații Rell jongleri cu cercul (Variete).

Orchestra lui Ioan Rusu, mult apreciatul nostru artist de fluer, concertează seară de seară în cafenea »Transilvania«. Aviz publicului nostru amator de o muzică frumoasă românească.

Litere, arte și științe.

Genealogia Românilor »de viță vechiă«.

— Mozac istoric — de Aurel-Horea Mureșianu. — Urmare. —

Legăturile bisericesti și politicești ale Românilor cu Romeii, cu Bizantinii, au făcut pe dușmanii Românilor și ai culturii, pe cărpacii științei să zică, că Români din acest străvechiu Maramurăș au venit acolo abea prin veacul al treisprezecelea. Ba chiar și niște croniciari vechi, cetind cartea vre-unui vechiu pizmaș al Românilor, scria, că Români din Maramurăș sunt urmașii unor tâlhari, pe cari i-a trimis craiului Lăslău (Ladislaw Cumanul) într-u ajutor împotriva Tătarilor, împărțitul Romeilor, scoțându-i din temnițele din jurul Constantinopolei.

Dacă ar fi fost așa, cum putea să scrie Anonymul lui Bela pe la începutul veacului al 13-lea despre Români din aceste țări, pe vremea venirii Ungurilor, dacă ei nu s-ar fi aflat chiar și pe timpul lui, adică pe la 1200, în aceste țări și dacă n-ar fi fost un neam văzut și puternic.

Anonymul, vorbind despre luptele Ungurilor cu vovozii din Ungaria, amintește și pe un Achtum, care a fost principe în cetatea Morosena (în urbe Morosena) și era foarte puternic (potens valde) și era botezat după legea grecească în cetatea Vidinului (în castro Budin). Acest Achtum se trăgea din neamul lui Glad (Vlad?) și pe acesta l-a omorât nu mult după domnia Sfântului Ștefan Sunad, fiul lui Dobuka, nepotul regelui. Despre acest Glad ne spune, că a venit înaintea Ungurilor cu ajutorul Cumanilor, Bulgarilor și Valahilor, iar în alt loc zice, că ducele Glad »a pornit din cetatea Vidinului«. Despre Menumort, principele dela Crișuri ne spune, că »se pregătea să plece în Grecia«, ca să ceară ajutor dela Romei, precum făcuse și Zalan, domnul Bulgarilor și Scheilor dintre Dunăre și Tisa, care a trimis soli la împăratul grecesc și ducele bulgăresc, ca să-i dea ajutor împotriva lui Arpad, ducele Ungurilor. Și împăratul Grecilor și ducele Bulgarilor i-a și trimis.

În părțile de Miazănoapte, deci și prin Maramureș era — ne spune Anonymul — țara lui Gelou, care »văzând, că se apropie Ungurii, se grăbi spre cetatea sa de lângă Someș (ad castrum suum iuxta fluvium Zomus positum). Pe Gelu îl numește Român (Geluon quidam Blacus) și »ducele Blacilor«. Iar despre locuitorii acelei țări (a Ultra-silvaniei) zice, că erau cei mai lași oameni din lume (viliores homines essent totius mundi), căci erau Români și Schei (quia essent Blasi et Slavii).

Fără îndoială, că și Ardealul avea locuitori statornici, sate, orașe și cetăți, precum se aflau pe acele vremi chiar și în Galiția și Polonia de azi. Cronicon Budense, vorbind despre căpitanii lui Arpad, zice, că »al treilea dintre acești căpitanii era Gyula... și acest Gyula era un duce mare și puternic, care într-o vânătoare, dete peste cetatea Belgrad (qui civitatem Albam in sua venatione invenerat). Iar cronica lui Kéza, vorbind despre regele Ștefan cel Sfânt, zice, că porni în Ardeal, în cele 7 cetăți (septem castra) și bătu pe principele Gyula (Jula), un nepot al celui dintâi Gyula și l-au dus dimpreună cu soția lui și cu doi fi în Panonia, la care a adaus și țara celor șapte cetăți. Ne mai spune această cronică, că Sfântul Ștefan bătu și pe principele Scheilor Keau și comorile luate dela dânsul le dăruie bisericeii din Alba Regală, iar țara lui Keau din Transilvania o dete rudeniei sale, lui Zoltan, care se numi apoi Erdeelu Zoltan (Sultan Ardeleanului). Țările tran-

1) Alexandru D. Xenopol în scrierea sa »Les Roumains au moyen âge«, Paris 1884, a dovedit absurditatea teoriilor lui Rösler și Hunfalvy și a celorlalți calumniatori ai Românilor, cari zic, că Români au venit în Ungaria, ca păstori în veacul al XIII-lea și vcesc să dovedească, că Anonymul a scris minciuni. Insemnătatea Anonymului a scos-o pe deplin la iveală și savantul profesor dela universitatea din Praga, Dr. I. L. Pic, în mai multe studii despre Români.

2) Szolnok-Doboka este și azi numele unui comitat în nordul Transilvaniei.

3) Până în veacul al 10-lea și mai târziu, chiar și în Franca de nord castelurile se clădeau numai din lemn, astfel, că nu s-au păstrat mai nici o urmă din ele.

4) Dr. I. L. Pic: Die Dacischen Slaven. — Cuvântul Ardeal vine dela acest Erde-elu unguresc, care înseamnă »dincolo de pădure«, Trans-sylvania sau Ultra-sylvania.

silvea ajunseră deci numai mai târziu n stăpânirea regilor Ungariei.

În veacul al 13-lea și al 14-lea, din care epocă ne-au rămas date mai sigure, Ardealul se mărginea în nord cu vovodatul Maramurășului, iar înspre miazăzi cu Ungro-Vlahia, sau cu ducatele Amlășului și Făgărașului de mai târziu. Comitatele libere regești ale Sașilor, Bistrița și Brașovul, precum și țara Săcuilor, erau titluri deosebite ale vovozilor din Ardeal sau Maramurăș.

Puterea acestor vovozii era mare. Ladislaw Apor de pe la 1300, folosindu-se de cearta dintre cele două partide din Ungaria, partidul papal, care voiau să ridice pe tron pe Carol Robert din Anjou și partidul lui Otto de Bavaria, se purta cu gândul să ajungă și el rege. »Otto fusese încoronat rege și veni astfel cu toate semnele legești (coroana, schiștrul și măru) la curtea vovodului Apor, ca să și-l facă prietin, luându-i pe fata de soție. Apor însă îl trimise ca pe un rob la curtea vovodului Român al Ungro-Vlahiei. Acesta vol să-l omoare, dar soția domnului român s-a împotrivit și astfel Otto a scăpat, plecând în Prusia, la regele Gheorghe, cu care era înrudit». Vovodul Andrei Lafcu, care purta și titlurile de comes Siculorum și comes de Brasso et Bistercia, fusese locșitor al regelui Ludovic cel Mare în regatul Neapolei, pe care Ludovic îl cucerise. Alteori aceste titluri le purtau, vovozii din Maramurăș, cum era acel Ioan, nepot al lui Drăguș și frate cu Baliță și Drag, care era comite al Săcuilor, al Brașovului și al Bistriței. Iar fratele său Balc, vovod maramurășan, purta titlul de comite de Sătmăr și Ugocia.

(Va urma).

Publicul nostru și ziaristii.

Când ne lipsește foaia Ne doare, — dar habar N'avem, când duce lipșă Muncitul gazetar.

Ziarul să ne vie O cerem, regulat De cel ce-l scriu, nu »treabă Nici-când un abonat.

Căci, vezi, Românul ține Cu drag l'al lui ziar, Dar spre puțin el ține La braval gazetar.

Țineți la fondul presei Curat și românesc, Dar nu uitați că este Ș-un »Fond gazetăresc«.

Pentru ca să se știe Cu sediul în — Orăștie. »Bobârnaei«.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 2 Martie. Prefectul poliției a admis conductul și adunarea populară socialistă cu unele schimbări în ce privește străzile, pe cari are să treacă conductul.

*) At. Marienescu, op. cit. p. 68.

*) Dr. Mihályi: Diplome Maramureșene. Despre familia aceasta s-a scris puțin. Scriitorul francez Emil Picot a publicat un »tableau genealogic al familiei lui Drageș« în Revista pentru istorie și arheologie a lui Gr. Tocilescu, anul 3, vol. 5. (Tableau généalogique de la famille de Drageș) Picot a tradus și eronica lui Gr. Urche. El amintește de urmași din Maramurăș ai acestei familii, familia R ednic. Sunt însă și alte familii, cari se trag din neamul acesta.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Brantose et Comp. Redactor responsabil: Ioan Brolea.

Prea stimatelor familii!

Doresc din inimă, ca fetele să se mărite și astfel să aibă prilejul a-și comanda trusou (ștafirungul) la mine.

Am tot felul de mărfuri la modă, precum: mătăsării de haine de mirese Pouplinuri, Gronadinurii, Champanurii Ștofe engleze, delinurii franceze, cretane, albituri, plapome de mătasă, um brele japoneze, bluze de mătasă etc. etc. Asemenea și articole pentru domni: pălării, gulere, jobene, cămăși, cravate, ștofe de haine etc.

Lucruri de mână, mătăsării de cusut și bumbăcării de tot felul. La cerere efectuăm momentan comanda franco.

Cu stimă Emil Petricășiu, comerciant Turda, telefon Nr. 96

TELMANN BÉLA
salon de modă. Braşov, piaţa Fran-
cisc Iosif, Colţul dela Târgul cai-
lor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confectionează cu lucrători de rangul prim
din stofe moderne
haine bărbăteşti.
Mantale engleze de dame şi costume.
Comande din provincie se execută cu garanţie, fără probă şi defect.

Tot omul cum se cade
îşi poate procura **Haine şi albituri**
cu înlesnire de a le plăti lunar sau la săptămână
dela cea mai veche şi solidă firmă
RONAI HENRIK, Strada Mihail Weiss 22.

In loc de reclame costisitoare

plătim On. noştri clienţi, până la revocare,
in fiecare lună, venitul de o zi in bani gata.
Când cumpăraţi primiţi dela noi o adeverinţă
(Cassablock). Returnarea sumelor pentru măr-
furile cumpărate in drogeria noastră, fără
consideraţie la mărimea lor, urmează dela
data a 4-a a unei viitoare până la ultima zi
a unei contra predării adeverinţelor (Cassa-
blocks) care poartă data zilei arătată de noi.
In fiecare lună in ziua a 3-a facem cunoscut
prin gazetele locale, precum şi in galantarul
nostru in ce zi a unei premergătoare plătim
:: adeverinţele (Cassablocks). ::

Zace in interesul fiecărui a şi procura articoli
necesari dela magazinul nostru. Cumpărând
adeseori, cu atât mai mare este posibilitatea
—: a primi banii daţi pe articoli. —:

Cu toată stima :

LANG & THEIL
Drogerie, Parfumerie şi articoli de fotografie
Braşov, Târgul Grăului Nr. 8.

Avis.
Un milion de viţă de vie pen-
tru altoit Riparia Portalis (Gloire
de Montpellier) se află de vânzare
la preutul **Petru Pelle**, din Mi-
niş (Menes) Comitatul Arad.

Odăi frumos mo-
bilate se în-
chiriază lu-
nar, sau cu ziua cu
preţ ieftin in
Villa Kertsch.

„LA BUTOIU ROŞU“
SZEGŐ A
Braşov, Strada Lungă Nr. 9.
Ferbetoare de rachiu proprie, reco-
mandă cu preţ ieftin: rachiu de drojdi
natural, silvoriu, ţuică, cognac, rum
indigen şi din streinăţate, spirit fin,
rachiuuri bune, dulci de calitate fină
::: din material prima :::

HOTEL „COROANĂ“
SOC. PE ACŢIUNI
DIN BRAŞOV
CASĂ DE PRIMUL RANG

100 de odăi şi saloane cu con-
fortul cel mai modern. Loc pen-
tru 250 persoane. Lumină elec-
trică şi caloriferi. Apartamente
cu camere de băi. Ascensor. Spa-
lătorie proprie cu abur. Venti-
laţie centrală. Saloane de citire
şi de scris. Sală mare de pri-
mire. Băi. Salon de muzică. Os-
picu de turişti. Cameră obscură
pentru amatori. Saloane de ex-
poziţie. Terasă. Garajul. Omni-
bus pentru fiecare tren. Cafe-
neana mare aranjată după gule-
tul cel mai ales. 100 de ziare
şi reviste ilustrate indigene şi
străine. Saloane mari de biliard
şi de joc. Loje. Saloane de de-
jun şi separeu foarte elegante.
Mâncări naţionale transilvănene.
Bucătărie aleasă vieneză şi
franceză. Vizitarea bucătăriei
este permisă cu cea mai mare
plăcere. Vinuri şi liqueruri ex-
celente asenene şi băuturi fine
dela alcool. Bere exc. din Pilsen,
:: bere bavareză şi engleză. ::

DIRECŢIUNEA SOCIETĂŢII PE ACŢIUNI
HANS MÄDER, director.

GEORGE SZÖCS
croitor civil şi militar
BRAŞOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.
casa proprie.

Depozit de cele mai nouă **stofe indigene**
şi din **streinăţate.**

Serviciu prompt! Preţuri solide!

Linia Holland-America, Rotterdam
Societatea de vapoare pe acţii a liniei Hol-
landa-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Mers săptămânal
al vapoarelor între
Rotterdam-Newyork
Kanada.

Cancelaria: Budapest VII, Nefelejts utca 47.

Depozit de
piane şi
harmonio

Reparaturi-Acordări.

EINSCHENK CAROL,
BRAŞOV, Strada Neagră Nr. 54.
Instrumente se dă in chirie

Ioan Apfelbach
BRAŞOV, Strada Porţii 18.
(La regele gulerilor.)

Vă recomand manazinel meu mare
de ciorapi de băbaţi, dame şi copii
şi ciorapi de turist, cămăşi albe şi
colorate de turist. Ismene lungi şi
scurte până la genunchi. Guleri,
manjete şi cravate moderne.
Umbrelor, Toilet şi Parfumerie.
Vă servesc solid şi sigur.

Georg Copony
Str. Furculiţii 3. BRAŞOV, Str. Măcelarilor 4.
Uzină de lăcătuşerie, instalaţiuni de gaz, conduct de apă pentru
iluminaţii electrice.

Lucrează: balcoane la grădini, balustrade, grilaje la morminte, ba-
lustrade de fer şi ferestri la scări, uşi, obloane şi orice lucrare de
ferărie. — Pentru instalaţii electrice întocmiri complete de oţel.
Console, grilaje pentru ferestri. — La zidiri lucrările ce cad in
bransa lăcătuşeriei. — Primesc lucrări a terumina cu acetilen şi
oxigen. Aranjamente moderne pentru bucătării, odăi de baie, closete.
Instalaţii moderne pentru iluminare cu gaz şi unde nu se află ca-
nalizaţie de gaz pe stradă. Praxa îndelungată mă face destoinic a
lucra bine şi solid. — Despre lucrul meu durabil, garantez.

COVOARE
LINOLEUM
PERDELE

Pânzături, albituri de pat,
se pot cumpăra cu preţul
cel mai convenabil, in ale-
gere mare, preţurile cele
mai ieftine la

TELLMANN & SPEIL
Târgul Grăului Nr. 8.

Ingrăjim şi aşezarea de **Linoleum** cu lucrători esperti,
Lucrările de **Linoleum** in Hotel Coroana sunt
executate de firma de sus.

PFÄFF
Maşini de cusut

OTTO WETZEL,
Braşov, Strada Mihael Weiss Nr. 50.
Atelier de reparaturi pentru maşini de cusut de toate sistemele,
maşini de scris şi biciclete.

UNDERWOOD, maşini de scris, ROATE ARMATE
„KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

Primul magazin special pentru articole electro-tehnice de tot felul
In Braşov.

Intreprindere pentru instalare de lumină electrică,
Telefoane, sonerii în odăi.
Instalaţii nouă şi reparaturi.

Lampe cu fir de metal şi de cărbune
de ori şi care tensiune, precum şi toate materialele de instalatiune,
policanore etc. se pot căpăta.

Cu toată stima

Robert Roth, Strada Mihael Weiss Nr. 6.

Prăvălie de flori naturale şi artificiale.

Aducem la cunoştinţă On. public, că am deschis o
florărie in Tîrgu boilor Nr. 7. Toate lucrurile de bransă le
facem exact şi cu preţ moderat Depozit de flori naturale
şi palmiere artificiale.

Decoraţii şi reparaturi se primesc. Ne rugăm a ne
sprijini. Cu stimă

Elena Tontsch & Comp
Târgul boilor Nr. 7.

PROVISIUNE MULTE MI-
LIOANE in
NAGYÖSZ

Cea mai mare şcoală de viţe in
Europa de mijloc.

Subscripţiuni are or. rea a a-
duce la cunoştinşa On. public din
oraş şi împrejurimii, că inerez haine
bărbăteşti, croială modernă, după
o praxă îndelungată, şi-i roagă a-l
onora cu comande. Reparatari cu
preţ ieftin.

Fridolin Kari Jirkovsky junior
croitor bărbăteşti.
Braşov, Târgul Calilor 14 etaj I.

Catalogue gratis